U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Barbary Pořízkové a soudců JUDr. Radana Malíka a JUDr. Pavla Molka v právní věci žalobce: **S. M.,** zast. Mgr. et Mgr. Markem Čechovským, advokátem se sídlem Opletalova 1417/25, Praha, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 13. 6. 2017, č. j. OAM-333/ZA-06-K01-PD3-2010, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 12. 7. 2018, č. j. 4 Az 61/2017 - 30,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

[1] Podanou kasační stížností se žalobce (dále jen „stěžovatel“) domáhá zrušení v záhlaví označeného rozsudku Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“), kterým byla jako nedůvodná podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), zamítnuta jeho žaloba proti shora označenému rozhodnutí žalovaného (dále jen „rozhodnutí žalovaného“), kterým mu nebyla prodloužena doplňková ochrana dle § 53a odst. 4 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění účinném pro projednávanou věc (dále jen „zákon o azylu“).

I. Vymezení věci

[2] Stěžovateli byla rozhodnutím ze dne 9. 8. 2011, č. j. OAM-333/ZA-06-K01-2010, udělena a rozhodnutími ze dne 10. 9. 2012, č. j. OAM-333/ZA-06-K01-PD1-2010, a ze dne 5. 8. 2014, č. j. OAM-333/ZA-06-K01-PD2-2010, prodloužena doplňková ochrana dle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu. Důvodem pro její udělení byly jeho rodinné vazby k bývalé manželce a její nezletilé dceři, neboť všichni žili ve společné domácnosti a byli na sobě citově i materiálně závislí.

[3] V napadeném rozhodnutí odůvodnil žalovaný zásadní změnu poměrů tím, že ve stěžovatelových rodinných poměrech došlo k radikální změně. Manželství bylo v roce 2015 rozvedeno, tvrzení o aktuálním společném soužití jsou nevěrohodná. Vzájemný vztah stěžovatele a jeho bývalé manželky není takový, aby jeho vycestováním došlo k porušení mezinárodních závazků ČR. Bývalá manželka navazovala vztahy

s dalšími muži, docházelo k opakovaným rozchodům, společnou domácnost nesdíleli. Rozchody byly zaviněny stěžovatelovou agresivitou vůči bývalé manželce i její dceři, neshody opakovaně řešila Policie ČR. Stěžovatelovy dluhy negativně dopadly na celou rodinu.

[4] Městský soud se s tímto posouzením ztotožnil. Dodal, že stěžovatel neoznačil celou svědeckou výpověď bývalé manželky za nevěrohodnou, nýbrž pouze tvrzení o aktuálním společném soužití rodiny. I kdyby však toto tvrzení bývalé manželky bylo pravdivé, nic by to nezměnilo na zásadní změně charakteru jejich vzájemného vztahu a vztahu s její dcerou, která spočívá ve fundamentálním oslabení pozitivních citových vazeb.

[5] Vztah bývalé manželky (dále také „manželka“) a stěžovatele je vysoce ambivalentní, dle svědecké výpovědi jej z bytu nesčetněkrát vyhodila. Stěžovatel neplatí své dluhy a lže. Přestože se na něm považuje za finančně závislou, byl to právě on, kdo rodině způsobil aktuální ekonomické strádání. Během jeho léčení měla vztahy s jinými muži. Docházelo k vzájemným potyčkám. Stále žádá o zrušení jeho pobytu a hlášeného bydliště na své adrese. Současný stav je zásadně odlišný od dřívějšího zjištěného stavu, kdy byl jejich vzájemný vztah hodnocen jednoznačně pozitivně.

[6] Soud zdůraznil výrazný veřejný zájem na stěžovatelově opuštění ČR, který mohl být vyvážen jen velmi intenzivně pozitivními soukromými vazbami. Stěžovateli byl v důsledku jeho trestné činnosti na území ČR majetkového i násilného charakteru (včetně loupeže se střelnou zbraní) opakovaně uložen trest vyhoštění v celkové výši devět let, jehož výkon byl stále odkládán kvůli udělené doplňkové ochraně.

[7] Neprodloužení doplňkové ochrany s následným zákazem pobytu plynoucím z trestu vyhoštění nutně neznamená jeho nucenou separaci od bývalé manželky a její dcery. Všichni tři se mohou usadit v Srbsku, a nadále své vazby rozvíjet, resp. se pokusit o jejich rehabilitaci. Případně mohou obě ženy jezdit stěžovatele navštěvovat. Stěžovatel naopak může bývalou manželku a její dceru finančně podporovat i ze své vlasti. Navíc bývalá manželka a její již téměř zletilá dcera si mohou zajistit životní potřeby prací, popř. za pomoci sociálního systému ČR.

[8] Žalovaný řádně zhodnotil stěžovatelovy vazby v ČR. Shromážděné poklady, včetně pohovoru a svědecké výpovědi jeho bývalé manželky, zohlednil a navázal je na aktuální situaci. Pobytová kontrola nebyla jediným důkazem, ale pouze dotvářela ucelený obraz, který žalovaný získal v průběhu celého řízení. Soud proto nepovažoval za nutné provádět navržené důkazy výslechem bývalé manželky nebo sousedky ke společnému sdílení domácnosti.

[9] Soud nenašel deficity v postupu žalovaného, ani v žalobou napadeném rozhodnutím samotném, a to jak v odůvodnění, tak ve výroku či poučení. Skutkový stav byl zjištěn dostatečně, bylo k němu řádně přihlédnuto a řešení odpovídá okolnostem daného případu. Pokladům nelze vytknout ani neaktuálnost, neboť žalovaný se snažil zajistit údaje, které by nejlépe vystihovaly poměry ke dni vydání napadeného rozhodnutí.

[10] Nad rámec soud doplnil, že dcera bývalé manželky dosáhla dne 8. 6. 2018 zletilosti. V případě zrušení napadeného rozhodnutí by žalovaný v novém řízení musel s touto

okolností počítat, při tom dosažení zletilosti je z právního hlediska zásadní okamžik, kdy dané osobě již nenáleží tak vysoká ochrana včetně zvláštní ochrany rodinných a soukromých vazeb.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[11] Proti rozsudku městského soudu brojí stěžovatel kasační stížností z důvodů dle § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s.

[12] Namítá nesprávné právní posouzení otázky soudem v předcházejícím řízení a nepřezkoumatelnost spočívající v nedostatku důvodů, neboť se soud nevypořádal s námitkami obsaženými v žalobě, když pouze aproboval rozhodnutí žalovaného. To však považuje za nezákonné, proto i městský soud zatížil svůj rozsudek shodnou vadou.

[13] Důvody, pro které mu byla udělena doplňková ochrana, stále trvají. Má v ČR manželku a nevlastní dceru, které jsou na něm citově i materiálně závislé, stěžovatel s nimi sdílí společnou domácnost. Rodinné problémy jsou v rozsudku nemístně zveličovány na úkor jiných okolností případu. Období největších problémů se jim podařilo již zdárně překonat.

[14] Protokol o výslechu manželky byl pořízen v době, kdy nebyla vnitřně vyrovnaná a poskytovala protichůdná sdělení, např. že si není jistá, jestli svého manžela nenávidí nebo miluje. Rozhodně se ale vyjádřila ve smyslu, že nechce, aby její manžel musel odjet. Tento závěr byl následně žalovaným i městským soudem mylně vyhodnocen. V tomto smyslu je nutné vnímat vyjádření žalovaného, že nevěří tvrzením manželky o sdílení společné domácnosti. Svůj závěr o nevěrohodnosti navíc neodůvodnil. Došlo k porušení § 17a odst. 2 zákona o azylu.

[15] Žalovaný pochybil, když neumožnil nevlastní dceři vyjádřit se k povaze rodinných vztahů. Ta byla v době rozhodování ještě nezletilá, žalovaný měl tedy povinnost zjistit nejlepší zájem dítěte a jednat v souladu s ním. Jelikož tak neučinil, došlo k porušení čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte a rovněž k porušení § 3 a § 50 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění účinném pro projednávanou věc.

[16] Povinností žalovaného bylo užití správního uvážení, nikoli libovůle. Odkazuje na rozsudky NSS ze dne 22. 1. 2004, č. j. 5 Azs 47/2003 - 48 a ze dne 30. 11. 2004, č. j. 3 As 24/2004-79. Správní uvážení je podrobeno soudnímu přezkumu. Aby však soudy byly schopny přezkoumat, zda nevybočilo ze zákonných mezí anebo nebylo zneužito, je třeba, aby jeho použití bylo vždy patřičným způsobem odůvodněno, což plyne i ze závěrů rozšířeného senátu uvedených v usnesení ze dne 23. 3. 2005, č. j. 6 A 25/2002 - 42. Odkazuje následně na rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 5. 11. 1993, č. j. 6 A 99/92 - 50.

[17] Žalovaný ovšem nereflektoval shora uvedené závěry judikatury. Z jeho rozhodnutí nelze dobře vysledovat úvahy a hodnocení ve vztahu k neprodloužení doplňkové ochrany. Napadená rozhodnutí žalovaného i městského soudu tedy trpí nepřezkoumatelností. Navíc stěžovatel setrvává i na dalších svých žalobních námitkách, neboť se s nimi městský soud dostatečně nevypořádal.

[18] Chce v ČR zůstat, má zde manželku a nevlastní dceru, obě české státní příslušnosti. Úvaha, že by se mohly se stěžovatelem přesídlit do Srbska, je zcela nepodložená, resp. přímo v rozporu s tím, co uvedla manželka do protokolu, tedy „že by neměla ani na autobus“.

[19] Navrhuje, aby byl rozsudek městského soudu zrušen a věc vrácena k dalšímu řízení.

[20] Žalovaný ve vyjádření uvedl, že obě vydaná rozhodnutí jsou v souladu se zákonem. Stěžovateli byla doplňková ochrana udělena na kumulativním základě vazeb stran vztahu s nezletilou dcerou bývalé manželky, ale i s bývalou manželkou samotnou. Zásadní oslabení vazeb, byť jen s jednou z těchto osob, způsobuje výrazně jiné stěžovatelovo postavení ohledně důvodů pro udělení doplňkové ochrany. Poukazuje na ustálenou judikaturu týkající se výjimečnosti udělování azylu, která s odkazem na čl. 8 Úmluvy neukládá státu všeobecný závazek respektovat volbu dotčených osob ohledně země jejich společného pobytu, resp. napomáhat rozvíjení vztahů mezi nimi. Stěžovatel si dceru ani neosvojil. Jeho manželství bylo v r. 2015 rozvedeno. Dle svědeckých výpovědí je stěžovatel hrubý a agresivní. Kasační stížnost je neopodstatněná a navrhuje ji zamítnout.

[21] V replice stěžovatel uvedl, že v současné době manželé procházejí reprodukční léčbou a usilují o početí společného potomka, což stěžovatel doložil lékařskými zprávami a čestným prohlášením manželky. Vyhoštění manžela by pro ni znamenalo obrovskou újmu, neboť ho miluje a plánuje s ním další společný život. Nelze dospět k závěru, že rodinné vazby již netrvají. Ve zbytku zopakoval kasační námitky.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[22] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost byla podána včas a stěžovatel je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

[23] Ve věcech mezinárodní ochrany se NSS v souladu s § 104a s. ř. s. zabývá otázkou, zda podaná kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje zájmy stěžovatele. Není-li tomu tak, soud kasační stížnost odmítne jako nepřijatelnou. Pro vlastní vymezení institutu nepřijatelnosti a jeho dopadů do soudního řízení správního soud odkazuje na usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 – 39, č. 933/2006 Sb. NSS, v němž vyložil neurčitý právní pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“.

[24] Soud nespatřuje v namítaných skutečnostech přesah vlastních zájmů stěžovatele, a to v mezích vytyčených výše zmíněným usnesením prvního senátu zdejšího soudu. Skutková zjištění mají oporu ve spisu, řešená otázka byla vyřešena v souladu s ustálenou judikaturou a kasační princip nebyl krajským soudem porušen.

[25] Podle § 104a odst. 3 s. ř. s. nemusí být usnesení o nepřijatelnosti odůvodněno. Přesto soud dále stručně uvede, proč věc stěžovatele nepřesahuje jeho zájmy natolik, aby se jí soud podrobně věcně zabýval.

[26] Nejprve se soud zabýval otázkou nesprávně zjištěného skutkového stavu a s tím související nepřezkoumatelností napadeného rozhodnutí. Pokud by totiž městský soud přezkoumal rozhodnutí správního orgánu, které nebylo přezkoumání vůbec způsobilé, zatížil by vadou nepřezkoumatelnosti i své rozhodnutí (srov. rozsudek NSS ze dne 13. 6. 2007, č. j. 5 Afs 115/2006 – 91).

[27] Vlastní přezkum rozhodnutí městského soudu (správního orgánu) je totiž možný pouze za předpokladu, že splňuje kritéria přezkoumatelnosti. Tedy, že se jedná o rozhodnutí srozumitelné, které je opřeno o dostatek relevantních důvodů, z nichž je zřejmé, proč městský soud rozhodl tak, jak je uvedeno ve výroku rozhodnutí. Nepřezkoumatelnost rozhodnutí je natolik závažnou vadou, že k ní soud přihlíží i bez námitky, z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.).

[28] Veškerá výše uvedená kritéria obě napadená rozhodnutí splňují. Jedná se o srozumitelná rozhodnutí opřená o vyčerpávající odůvodnění, ze kterých je zcela zřejmé, proč městský soud i žalovaný rozhodli tak, jak je uvedeno ve výroku obou rozhodnutí. Ze strany žalovaného byly získány všechny potřebné informace o rodinných vazbách stěžovatele i o jeho celkové rodinné situaci. Z odůvodnění napadeného rozsudku i rozhodnutí žalovaného je zcela zjevné, že se oba zabývali obsahem celého správního, popř. soudního spisu. Situace stěžovatele byla hodnocena individuálně. O nepřezkoumatelnosti rozhodnutí městského soudu v dané věci nelze hovořit, neboť rozsudek není nesrozumitelný, obecný ani není v rozporu se současnou judikaturou. Městský soud se řádně vypořádal se všemi žalobními námitkami.

[29] Soud pro vyjasnění pojmů uvádí, že ačkoli stěžovatel v kasační stížnosti používá pojmy „manželka“ a „nevlastní dcera“, jedná se dle spisu o bývalou manželku, neboť jejich manželství bylo rozvedeno rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 12. 1. 2015, č. j. 28 C 372/2014 - 20 (viz č. l. 303 správního spisu) a o dceru bývalé manželky stěžovatele, kterou si nikdy neosvojil (viz např. str. 3 protokolu o výslechu stěžovatele).

[30] K otázce libovůle při správním uvážení, je nutné konstatovat, že udělení doplňkové ochrany není závislé na správním uvážení. Při splnění zákonných podmínek je doplňková ochrana přiznána. V tom je úprava doplňkové ochrany odlišná kupříkladu od humanitárního azylu, kde je dán prostor pro správní uvážení. Námitka stěžovatele je tedy v tomto ohledu bezpředmětná, neboť žalovaný žádné správní uvážení neprováděl (viz rozsudek NSS ze dne 29. 6. 2017, č. j. 9 Azs 89/2017 - 29). Odkazy na judikaturu uváděné stěžovatelem k této námitce jsou navíc zcela liché, neboť jde o správní uvážení týkající se např. žádosti o udělení státního občanství (usnesení rozšířeného senátu sp. zn. 6 A 25/2002), neudělení humanitárního azylu dle § 14 zákona o azylu (rozsudek NSS sp. zn. 5 Azs 47/2003), či udělení licence k provozování rozhlasového vysílání (rozsudek NSS sp. zn. 3 As 24/2004).

[31] Důvody, pro které označil žalovaný tvrzení bývalé manželky stěžovatele týkající se aktuálního společného soužití rodiny za nevěrohodná, vysvětlil ve svém rozhodnutí na str. 4 a 5. Konkrétně uvedl, že byť jmenovaná tvrdí společné soužití, zároveň hovoří o opakovaných rozchodech, kdy spolu domácnost nesdílejí, popisuje agresivitu stěžovatele vůči ní i své dceři, a to až takové míry, že ji musela opakovaně řešit Policie ČR či o exmanželových dluzích. Rovněž uvedla, že si musela s dcerou promluvit, aby stěžovatele

opět respektovala. Manželka dále během pohovoru uvedla, že požádala o stěžovatelovo bezodkladné zrušení trvalého bydliště na adrese, kde spolu s dcerou bydlí, neboť se tam od 15. 6. 2015 nezdržuje (č. l. 304 správního spisu).

[32] Ze spisu jednoznačně vyplynulo, že stěžovatelova rodinná harmonická situace se značně změnila. Důvody, pro které byla stěžovateli udělena doplňková ochrana, již pominuly.

[33] Stejně jako městský soud zdůrazňuje i NSS výrazný veřejný zájem na stěžovatelově opuštění ČR (byl pravomocně odsouzen za několik trestných činů – krádež, loupež, vydírání se zbraní aj.), který byl v předchozích letech vyvážen velmi intenzivními soukromými vazbami, a kvůli kterým mu byl opakovaně odložen uložený trest vyhoštění v celkové délce devíti let.

[34] Tvrzená finanční závislost, popř. nemožnost bývalé manželky navštěvovat jej v zemi původu, ani stěžovatelova touha zůstat v ČR, nejsou relevantními důvody pro prodloužení doplňkové ochrany dle § 14a zákona o azylu.

[35] Námitku, že žalovaný neumožnil dceři vyjádřit se k povaze rodinných vztahů, uplatnil stěžovatel poprvé až v řízení o kasační stížnosti. Nebyla vznesena v řízení před městským soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáno, ač tomu nic nebránilo. Nejvyšší správní soud se při hodnocení této námitky přidržel ustálené judikatury. Například ve svém rozsudku ze dne 25. 9. 2008, č. j. 8 Afs 48/2006 – 155 (publ. pod č. 1743/2009 Sb. NSS) uvedl, že „[u]*stanovení § 104 odst. 4 s. ř. s. nesleduje restrikci práv fyzických a právnických osob na přístup k soudní ochraně, nýbrž zachování kasačního charakteru řízení o kasační stížnosti. Po aktivně legitimovaných účastnících předcházejícího žalobního řízení lze spravedlivě žádat, aby na principu vigilantibus iura uplatnili veškeré důvody nezákonnosti správního rozhodnutí již v řízení před soudem prvé instance. Pokud tak neučiní, je legitimní, že z hlediska možnosti uplatnění argumentace v dalším stupni ponesou případné nepříznivé následky s tím spojené. Korektiv takto zavedené koncentrace řízení, vyjádřený slovy ´ač tak učinit mohl´, je naplněn nejen tehdy, když žalobce určitou námitku objektivně v žalobním řízení uplatnit nemohl, ale též tehdy, kdy by její (objektivně možné) uplatnění nebylo, s ohledem na kontext věci, racionální. O takový případ jde za situace, kdy v době podání žaloby existuje k určité otázce ustálená a jednotná soudní judikatura, avšak v mezidobí dojde k jejímu zásadnímu a překvapivému obratu, který žalobce nemohl, ani při vynaložení veškeré bdělosti a odborné péče, předvídat. Odkazuje-li nově uplatněná kasační námitka na tento případ, nelze ji odmítnout jako nepřípustnou dle § 104 odst. 4 s. ř. s.*“ (obdobně též např. v rozsudku ze dne 22. 9. 2004 č. j. 1 Azs 34/2004 - 49, publ. pod č. 419/2004 Sb. NSS). V souzeném případě stěžovatel neuvádí žádné okolnosti, které mu zabránily uplatnit jím tvrzený důvod nezákonnosti již v řízení před městským soudem, a nenamítá ani existenci zásadního a překvapivého obratu ustálené soudní judikatury.

[36] Pro uplatnění výše specifikované námitky v řízení před městským soudem neexistovala na straně stěžovatele žádná překážka a její uplatnění až v řízení o kasační stížnosti je nepřípustné podle § 104 odst. 4 s. ř. s. Nejvyšší správní soud se jí tedy nezabýval.

IV. Závěr a náklady řízení

[37] Za těchto okolností Nejvyšší správní soud neshledal důvody pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání a konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, a proto ji ve smyslu § 104a s. ř. s. shledal nepřijatelnou a odmítl ji.

[38] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 3, větu první, s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s., dle kterého nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, bylo-li řízení zastaveno nebo žaloba odmítnuta.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. prosince 2018

JUDr. Barbara Pořízková
předsedkyně senátu